

2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros bei žuvininkystės plėtros programos pažangos priemonės Nr. 15-001-06-02-02 „Didinti ŠESD absorbcinius pajėgumus (atkuriant pelkių (durpžemių) hidrologinį režimą)“ projektų finansavimo sąlygų aprašo
1 priedas

PROJEKTO (ĮSKAITANT JUNG TINĮ PROJEKTĄ) ATITIKTIES REIKŠMINGOS ŽALOS NEDARYMO HORIZONTALIAJAM PRINCIPUI VERTINIMO REIKALAVIMŲ APRAŠAS

Finansavimo šaltinis, pagal kurį finansuojamas projektas (*pažymėkite tinkamą*):

- ☒ Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – EGADP)
☐ Europos Sąjungos fondų investicijų programa (toliau – ESIP)

Aplinkos tikslai	Pagrindimas	Pagrindimo dokumentai
1. Klimato kaitos švelninimas	Vertinama, kad šia investicija prisidedama prie klimato kaitos švelninimo. Investicija „Didinti ŠESD absorbcinius pajėgumus (atkuriant pelkių (durpžemių) hidrologinį režimą“ tiesiogiai prisidės prie Europos žaliajo kurso veiksmų plano įgyvendinimo, įskaitant siekius švelninti klimato kaitą. Investicija sudarys palankias sąlygas išsaugoti durpingą dirvožemio sluoksnį, o atkūrus hidrologinį režimą leis ne tik sustabdyti durpių klogo skaidymąsi ir suslūgimą bei sumažinti ŠESD emisijas, bet ir padidins ŠESD absorbcijas. Iki 2026 m. planuojama atkurti apie 8 tūkst. ha durpžemių žemės ūkio naudmenose, kaip numatyta ir Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane 2021-2030 m. Bendras Lietuvos durpžemių plotas yra 371,15 tūkst. ha.	Veikla 100 procentų prisideda prie klimato kaitos švelninimo tikslo Veikla prisidės prie tarptautinių įsipareigojimų ir tikslų, numatytų JT darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m., Europos žaliajame kurse, strategijose „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“, „Dėl išmetamo metano kiekio mažinimo ES strategijos“, „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“, „Tvari Europos bioekonomika. Ekonomikos,

		Durpžemių plotas, kuriame yra arimai/pievos sudaro apie 250 tūkst. ha. Investavus 16 mln. Eur ir atkūrus 8000 ha pelkių plotą ilgalaikėje 30 metų perspektyvoje bendras ŠESD kiekio sumažinimas galėtų siekti apie 2,5 mln.t CO₂ ekv.. VI priedu, ši Pažangos priemonė atitinka intervencinį kodą 037. Įgyvendinant veiklas bus numatytas projektų vykdytojų ir (ar) tarpininkų įsipareigojimas laikytis Europos Komisijos tvarumo tikrinimo gairių, priimtų "InvestEU" fondo tvarumo užtikrinimui, reikalavimų.	visuomenės ir aplinkos sąsajų stiprinimas“, „Nuo ūkio iki stalo“ ir ES biologinės įvairovės strategijoje iki 2030 m., susijusių su klimato kaitos švelninimu bei prisitaikymu prie jos ir tvariosios energetikos plėtojimu, įgyvendinimo. taip pat bus prisidedama siekiant nacionalinių strateginių tikslų, numatytų Lietuvos Respublikos nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane 2021–2030 m
2. Prisitaikymas klimato kaitos	prie	Investicija „Didinti ŠESD absorbcinius pajėgumus (atkuriant pelkių (durpžemių) hidrologinį režimą“, sudarys palankias sąlygas išsaugoti durpingą dirvožemio sluoksnį, o atkūrus hidrologinį režimą leis ne tik sustabdyti durpių klogo skaidymąsi ir suslūgimą bei ŠESD emisijų išmetimą, bet ir palaikyti pelkėdaros procesus, užtikrinant gerą agrarinę ir aplinkosauginę būklę bei sukuriant palankias prielaidas biologinės įvairovės buveinėms, taip pat prisidės prie pasklidusios vandens taršos mažinimo ir paviršinio vandens būklės gerinimo. Pelkės (durpžemiai), kuriuos planuojama atkurti pasinaudojant šia priemone, šiuo metu yra pažeistos ir prastos ekologinės būklės. Siekiant didinti jų atsparumą aplinkos sąlygų pokyčiams (dėl klimato kaitos ar kitų priežasčių), būtina siekti pagerinti jų būklę pirmiausia atkuriant tinkamą hidrologinį režimą – geros būklės, gyvybingos, biologine įvairove turtingos ekosistemos geriausiai prisitaiko prie pokyčių. Tokios ekosistemos taip pat turi didžiausią ekosisteminių paslaugų (gamtos teikiamų naudų) potencialą, pvz. reguliuoja vandens ciklą, kaupia vandenį ir lėtai jį išleidžia, mažina potvynių ir poplūdžių rizikas bei sumažina sausrų laikotarpį. Vadovaujantis 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, VI priedu, ši Pažangos priemonė atitinka intervencinį kodą 037. Įgyvendinant veiklas bus numatytas projektų vykdytojų ir (ar) tarpininkų įsipareigojimas	Veikla neturės tiesioginio ar netiesioginio neigiamo poveikio prisitaikymo prie klimato kaitos tikslui. Veikla prisidės prie tarptautinių įsipareigojimų ir tikslų, numatytų JT darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m., Europos žaliajame kurse, strategijose „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“, „Dėl išmetamo metano kiekio mažinimo ES strategijos“, „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“, „Tvari Europos bioekonomika. Ekonomikos, visuomenės ir aplinkos sąsajų stiprinimas“, „Nuo ūkio iki stalo“ ir ES biologinės įvairovės strategijoje iki 2030 m., susijusių su klimato kaitos švelninimu bei prisitaikymu prie jos ir tvariosios energetikos plėtojimu, įgyvendinimo. taip pat bus prisidedama siekiant nacionalinių strateginių tikslų, numatytų Lietuvos Respublikos nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane 2021–2030 m

	laikytis Europos Komisijos tvarumo tikrinimo gairių, priimtų "InvestEU" fondo tvarumo užtikrinimui, reikalavimų.	
3. Tausus vandens ir jūrų išteklių naudojimas ir apsauga	Investicija „Didinti ŠESD absorbcinius pajėgumus (atkuriant pelkių (durpžemių) hidrologinį režimą“, sudarys palankias sąlygas išsaugoti durpingą dirvožemio sluoksnį, o atkūrus hidrologinį režimą ne tik sustabdyti durpių klando skaidymąsi ir suslūgimą bei ŠESD emisijas, bet ir palaikyti pelkėdaros procesus, užtikrinant gerą agrarinę ir aplinkosauginę būklę bei sukuriant palankias prielaidas biologinės įvairovės buveinėms. Pelkės gali padėti ne tik sumažinti ŠESD emisijas, bet besikeičiančio klimato sąlygomis, pelkių gebėjimas sukaupti reikalingą vandenį turės vis didesnę svarbą. Natūralios ir atkurtos pelkės atlieka itin svarbų vaidmenį reguliuojant vandens nuotėkį (mažinant potvynių ir sausrų riziką) bei išsaugant vertingas buveines su retomis ir saugomomis rūšimis. Taikant investicijas bus atliekami projektavimo darbai ir įgyvendintos vandens lygio atkūrimo priemonės (atkurta gera agrarinė ir aplinkosauginė būklė, įgyvendintos melioracinių inžinerinių statinių (esant reikalui) pertvarkymo priemonės) bei įdiegta stebėsenos sistema. Labai svarbu turėti galimybę reguliuoti vandens lygį, siekiant užtikrinti, jog pelkėje vykdoma ekstensyvi ūkinė veikla turės mažiausią neigiamą poveikį atkurtai buveinei, todėl, pagal poreikį, bus suprojektuoti ir įrengti specialūs hidrotechniniai statiniai, pvz., reguliuojami slenksčiai, šliuzai, kuriais ūkininkai galėtų patys reguliuoti vandens lygį tvarkomoje teritorijoje, išlaikydami vidutinį metinį vandens lygį pagal durpingo dirvožemio sluoksnio paviršių t. y. ne giliau kaip 10–20 cm. Todėl, vadovaujantis Reglamneto (ES) 2021/241 VI priedu, ši investicija atitinka intervencinį kodą 037. Įgyvendinant veiklas bus numatytas projektų vykdytojų ir (ar) tarpininkų įsipareigojimas laikytis Europos Komisijos tvarumo tikrinimo	Veikla neturės tiesioginio ar netiesioginio neigiamo poveikio dėl tausaus vandens ir jūrų išteklių naudojimo ir apsaugos. Veikla prisidės prie tarptautinių įsipareigojimų ir tikslų, numatytų JT darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m., Europos žaliajame kurse, strategijose „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“, „Dėl išmetamo metano kiekio mažinimo ES strategijos“, „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“, „Tvari Europos bioekonomika. Ekonomikos, visuomenės ir aplinkos sąsajų stiprinimas“, „Nuo ūkio iki stalo“ ir ES biologinės įvairovės strategijoje iki 2030 m., susijusių su klimato kaitos švelninimu bei prisitaikymu prie jos ir tvariosios energetikos plėtojimu, įgyvendinimo. taip pat bus prisidedama siekiant nacionalinių strateginių tikslų, numatytų Lietuvos Respublikos nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane 2021–2030 m

	gairių, priimtų "InvestEU" fondo tvarumo užtikrinimui, reikalavimų.	
4. Perėjimas prie žiedinės ekonomikos, įskaitant atliekų prevenciją ir perdirbimą	<i>ŠESD išmetimus iš buvusių nusausių degradavusių durpynų, atkuriant šiuose plotuose pelkėdaros procesus bei didinti ŠESD išmetimų absorbcijos potencialą, prisidedama prie žiedinės ekonomikos, įskaitant atliekų prevenciją ir perdirbimą, tikslo.</i> Investicija „Didinti ŠESD absorbcinius pajėgumus (atkuriant pelkių (durpžemių) hidrologinį režimą“ bus siekiama pereiti nuo intensyvios konvencinės ūkininkavimo veiklos durpžemiuose į klimatui palankų durpžemių naudojimą, orientuojant ūkininkus į naujas ūkininkavimo formas, taip prisidedant prie nacionalinių su klimato kaitos politika susijusių įsipareigojimų ir atliepiant į Europos Žaliojo kurso tikslus. Atkurtų pelkių teritorijose yra galima ūkinė veikla, kuri nekenkia atkurtos pelkės išsaugojimui. Pvz. nuimant antžeminę biomasę šienaujant ir (arba) ganant gyvulius, kai tai leidžia sąlygos. Tai apims ir paludikultūrą (lot. „palus“ - pelkė), kai yra produktyviai naudojama drėgnų ir peršlapusių durpynų žemė, kurios produkcija – nendrių, viksvų, kiminių, spanguolių ir kitų pelkinių augalų biomasė – vertingi atsinaujinantys ištekliai, kuriuos galima naudoti-pašarų, statybinių medžiagų gamyboje, maisto ir farmacijos pramonėje, amatininkystėje ar kitur. Vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/241 VI priedu, ši investicija atitinka intervencinį kodą 037. Įgyvendinant veiklas bus numatytas projektų vykdytojų ir (ar) tarpininkų įsipareigojimas laikytis Europos Komisijos tvarumo tikrinimo gairių, priimtų "InvestEU" fondo tvarumo užtikrinimui, reikalavimų.	Veikla neturės tiesioginio ar netiesioginio neigiamo poveikio pereinant prie žiedinės ekonomikos, įskaitant ir atliekų prevenciją ir perdirbimą. Veikla prisidės prie tarptautinių įsipareigojimų ir tikslų, numatytų JT darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m., Europos žaliajame kurse, strategijose „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“, „Dėl išmetamo metano kiekio mažinimo ES strategijos“, „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“, „Tvari Europos bioekonomika. Ekonomikos, visuomenės ir aplinkos sąsajų stiprinimas“, „Nuo ūkio iki stalo“ ir ES biologinės įvairovės strategijoje iki 2030 m., susijusių su klimato kaitos švelninimu bei prisitaikymu prie jos ir tvariosios energetikos plėtojimu, įgyvendinimo. taip pat bus prisidedama siekiant nacionalinių strateginių tikslų, numatytų Lietuvos Respublikos nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane 2021–2030 m
5. Oro, vandens ar žemės taršos prevencija ir kontrolė	Vertinama, kad šia investicija prisidedama prie oro, vandens ar žemės taršos prevencijos ir kontrolės tikslo. Investicija „Didinti ŠESD absorbcinius pajėgumus (atkuriant pelkių (durpžemių) hidrologinį režimą“ sudarys sąlygas pereiti nuo tradicinės sausinimu pagrįstos ūkininkavimo praktikos durpiniuose dirvožemiuose į klimatui palankų durpžemių	Veikla neturės tiesioginio ar netiesioginio neigiamo poveikio vykdant oro, vandens ar žemės taršos prevencijos kontrolę. Veikla prisidės prie tarptautinių įsipareigojimų ir tikslų, numatytų JT darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m., Europos žaliajame kurse, strategijose „Švari mūsų visų

	naudojimą, tiesiogiai prisidės prie Europos žaliojo kurso veiksmų plano įgyvendinimo ir per strategijos „Nuo lauko iki stalo“ nuostatų įgyvendinimą, kurioje yra numatytos priemonės, įskaitant teisėkūros priemones, kuriomis siekiama smarkiai sumažinti cheminių pesticidų ir trąšų naudojimą ir maistmedžiagių praradimus bei užtikrinti biologinės įvairovės išsaugojimą. Pelkių atkūrimas gali prisidėti ne tik prie ŠESD emisijų iš durpžemių sumažinimo ir absorbcinio potencialo didinimo, bet ir prie žemės ūkio sukeltos taršos mažinimo. Tai yra gamtos procesais pagrįstas sprendimas (angl. nature-based solution), leidžiantis filtruoti ir sulaikyti į paviršinius vandenis patenkančius teršalus, taip gerinant vandens kokybę. Įgyvendinant veiklas bus numatytas projektų vykdytojų ir (ar) tarpininkų įsipareigojimas laikytis Europos Komisijos tvarumo tikrinimo gairių, priimtų "InvestEU" fondo tvarumo užtikrinimui, reikalavimų.	planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“, „Dėl išmetamo metano kiekio mažinimo ES strategijos“, „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“, „Tvari Europos bioekonomika. Ekonomikos, visuomenės ir aplinkos sąsajų stiprinimas“, „Nuo ūkio iki stalo“ ir ES biologinės įvairovės strategijoje iki 2030 m., susijusių su klimato kaitos švelninimu bei prisitaikymu prie jos ir tvariosios energetikos plėtojimu, įgyvendinimo. taip pat bus prisidedama siekiant nacionalinių strateginių tikslų, numatytų Lietuvos Respublikos nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane 2021–2030 m
6. Biologinės įvairovės ir ekosistemų apsauga ir atkūrimas	Pelkių atkūrimo veikla tiesiogiai prisidės prie Europos žaliojo kurso veiksmų plano įgyvendinimo ir per strategijos „Nuo lauko iki stalo“ ir ES biologinės įvairovės strategijos nuostatų įgyvendinimo iki 2030 m., kuriose yra numatytos priemonės, įskaitant teisėkūros priemones, kuriomis siekiama paskatinti daug anglies turinčių buveinių atkūrimą ir klimatui nekenkiančio žemės ūkio vystymą bei užtikrinti biologinės įvairovės išsaugojimą, būtiną siekiant mažinti grėsmes ir gerinant apsirūpinimą maistu. Bendras ŠESD kiekio sumažinimas atkūrus 8 tūkst. ha pelkių bus apie 2 562 000 t CO₂ ekv. per 30 metų. Investicija sudarys palankias sąlygas išsaugoti durpingą dirvožemio sluoksnį, o atkūrus hidrologinį režimą ne tik sustabdyti durpių kldo skaidymąsi ir suslūgimą bei ŠESD emisijas, bet ir palaikyti pelkėdaros procesus, užtikrinant gerą agrarinę ir aplinkosauginę būklę bei sukuriant palankias prielaidas biologinės įvairovės buveinėms. Todėl, vadovaujantis RRF Reglamento VI priedu, ši Pažangos priemonė atitinka intervencinį kodą 037. Įgyvendinant veiklas bus numatytas	Veikla neturės tiesioginio ar netiesioginio neigiamo poveikio atkuriant ir apsaugant biologinę įvairovę. Veikla prisidės prie tarptautinių įsipareigojimų ir tikslų, numatytų JT darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m., Europos žaliajame kurse, strategijose „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“, „Dėl išmetamo metano kiekio mažinimo ES strategijos“, „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“, „Tvari Europos bioekonomika. Ekonomikos, visuomenės ir aplinkos sąsajų stiprinimas“, „Nuo ūkio iki stalo“ ir ES biologinės įvairovės strategijoje iki 2030 m., susijusių su klimato kaitos švelninimu bei prisitaikymu prie jos ir tvariosios energetikos plėtojimu, įgyvendinimo. taip pat bus prisidedama siekiant nacionalinių strateginių tikslų, numatytų

	projektų vykdytojų ir (ar) tarpininkų įsipareigojimas laikytis Europos Komisijos tvarumo tikrinimo gairių, priimtų "InvestEU" fondo tvarumo užtikrinimui, reikalavimų.	Lietuvos Respublikos nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane 2021–2030 m
--	--	--
